

Anselm Aguadé
Inventio

Col·lecció Narrativa — 104

INVENTIO

Anselm Aguadé i López

□■ Cossetània

Primera edició: juny del 2022

© del text: Anselm Aguadé i López

© de l'edició:

9 Grup Editorial

Cossetània Edicions

C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel. 977 60 25 91

cossetania@cossetania.com

www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 x Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-197-4

DL T 513-2022

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

*A la meva neta, la Berta,
un vertader miracle.*

*Gràcies a la Coro Luengo i la M. José Pérez
per la seva paciència i els seus consells.*

*Un agraïment especial a la Montse Bové
per la seva inestimable ajuda.*

41 Dos homes devien diners a un prestador, l'un li devia cinc-cents denaris i l'altre, cinquanta. 42 Com que no tenien res per pagar, els va perdonar el deute a tots dos. Quin d'ells et sembla que l'estimarà més? 43 Simó li contesta: «Suposo que aquell a qui ha perdonat el deute més gran.» Jesús li diu: «Has respost correctament.»

(Lc, 7:41-43)

De tard en tard, recordo aquella dita subversiva i em pregunto, sabent que la resposta ja està escrita: Qui arribarà primer a la terra promesa?

OLGA XIRINACS

«Muralla endins hi ha un bar de putes»,
fragment de l'apartat «Ho diu la Bíblia i no és mentida»,
dins *La muralla* (1993)

Estimat Martí,

Cinc minuts, cinc, és tot el que tinc per acomiadar-me i dir-te el que mai hauria imaginat que sortiria de la meua boca, però que malauradament has d'escoltar. Cinc maleïts i benaurats minuts per escriure tremolosament paraules plenes d'angoixa i certesa i que possiblement et costaran d'entendre. Malgrat tot, he de fer-ho. No podria encarar la part final de la meua vida sabent que no t'he pogut dir el que sé, i crec saber. Compartir els nostres sentiments ha estat el millor d'aquestes darreres setmanes, en què la sinceritat ha estat la nostra manera de comunicar-nos i de poder ser nosaltres mateixos sense les interferències emocionals dels nostres pares. Les anades a la font dels Pastors sempre les drem en el nostre cor; les converses, les mirades, els silencis, agafar-te la mà, patir pel que li pugui passar a l'altre... Què més es pot demanar? Res! Segurament que hi ha un altre món després de la mort, però s'ha d'assemblar molt al que hem viscut junts. El vertader miracle ha estat aquest. No en busquis d'altre; per més que creguis haver-lo vist, no hi és; res del que els teus ulls van creure haver vist, no va ser. Cinc minuts donen per ben poc i més si et tremola la mà pensant que ja no ens podem veure més. Em dol dir-ho així, però no em surt de cap més manera. Per tant, necessito que em creguis; em coneixes prou bé per saber que les paraules que aniràs llegint són les que em surten del meu cap i, sobretot, del meu cor. Vull dir-te què penso i què desitjaria

que fessis. Ets molt jove, però tens una ment envejable i sé perfectament que, prenguis la decisió que prenguis, serà pel teu bé i el de la mare.

Sento començar dient-te que, quan llegeixis aquesta carta, ja no seré en el món dels vius. Em volien callada, Martí, muda; estaran contents. Creu-me si et dic que els veuràs resar, plorar i dir mil mentides sobre mi per poder continuar engreixant les seves embrutides butxaques amb els diners de la gent humil que demana incansablement el que mai els donaran. Als desvalguts, gent cremada pel sol, de mans arrugades i mirada neta, només els queda creure en el cel. I en Déu. Aquest Déu que desitgen malaltissament, a cop de parenostre, rosari i lletania, convertir en amo celestial de les terres que treballen amb tanta suor. I tot amb la ferma creença que un dia s'els tractarà amb la dignitat que el seu creador volia per a ells. Però el amos terrenals no estan per cabòries espirituals i la vida, la seva pobra vida, s'els escapa sens remei d'entre els endurits dits tot alçant la vista per cercar respostes i pluja.

El cel calla i plou quan vol.

A ells, gent com la nostra mare, va dirigit el gran engany. Perquè tot ha estat un gran engany. Em dol que m'hagin utilitzat per a les seves brutes ambicions, però més em dol que també ho facin amb tu.

Cuida't. Tal com he dit, ara vindran per tu. També et voldran callat. Només tens dotze anys, però et necessiten per continuar amb la mentida i tota la parafernàlia que l'envolta. Marxa. Corre. Que no et trobin. Si et quedes, et convertiran en un objecte més de la seva avarícia i manca d'escrúpols. Els fas falta. Ells a tu no. Voldran que, amb els pares, assisteixis a la meva santificació quan sigui l'hora.

S'inventaran miracles gràcies a la meva intercessió celestial i aconseguiran que em beatifiquin i que el meu nom figuri als calendaris. No culpis la gent, només anhela creure i sortir de la misèria en què es veu abocada sense remei. I ara necessita creure en un miracle que no ho és, i que la Verge Maria se'ls ha aparegut a les seves contrades.

Ves-t'èn, Martí. Fuig. No pateixis pels pares. Els cuidaran tant que no els mancarà res. Saben que els teus ulls van veure el mateix que els meus aquells dies, però les teves orelles no ho han escoltat tot i cinc minuts no donen per a més; per tant, et suplico que em creguis. T'he demanat que callessis i així ho has fet. Ara, però, et faran dir el que vulguin. Voldran que tu siguis jo. I no podràs anunciar la veritat davant les mirades ploroses, sol·lícites i angoixades de la bona gent. No podràs. I si ho fas, quan hakis mentit seràs seu. Com jo ho soc.

No vessis llàgrimes per mi. De ben petita sabia que la meua vida no seria fàcil i que la mort anunciada pel dolor em rondava com l'aire: uns dies suaument, d'altres amb sacsejades fortes. No sé quant de temps aguantaré allí on em duen sense que els meus peus cansats s'alcin del terra. Guarda el plor; indica feblesa i, tu, has de ser fort.

Magda, juny de mil nou-cents cinquanta-u

PRIMERA PART

Si per ella fos, no hagués nascut. No calia regalar al món un ésser que el menyspreava i no entenia el sentit de la seva creació. Què hi feia, en aquell infern de dolor i d'angoixa? Qui punyetes havia creat tanta bellesa per ser contemplada, quan els teus ulls només són capaços de vessar llàgrimes? Adesiara, pensava que en el si de sa mare havia estat protegida, feliç, sense malalties, sense angixes, sense dolor. No hi havia lloc per a lacrimals desfermats ni per a ganyotes de sofriment. Com tot ésser humà, no tenia cap record d'aquella dolça estada en les entranyes maternes abans que els seus ulls s'obrissin corpresos a un món que no la comprenia i que era molt injust amb ella. Tenia present el patiment diari que l'estava maltractant físicament i mentalment. Des del primer plor, agafada de peus per les mans destres de la llevadora, recordava cada cinglada, cada rosec, cada punxada. El plor amarg va ser, des de la primera glopada d'aire de la seva existència, el seu estat natural. Gairebé cada dia i cada nit, els crits d'aquella criatura destrossaven anímicament els compungits pares, que no podien sinó mirar-se per intentar comprendre per què Déu els castigava amb aquell infant que ni Ell volia. Quan callava, era per esgotament; algunes vegades, poques, per

minoració del dolor. Llavors, la criatura, immersa en un trist silenci, se la veia inquieta, suada i patint més del que qualsevol cos pot suportar. Sa mare, la Sita, no parava de preparar infusions de camamilla, til·la, valeriana i passiflora, davant la incapacitat del metge d'explicar el que li passava; tan sols sabia brandar el cap cada cop que el cridava. Li va receptar unes pastilles amb la condició que només se les prenguéssim si era totalment necessari. No va entendre gaire bé el terme *necessari* i les va arraconar per por que el remei fos pitjor que la malaltia. El que sí que feia a diari era untar-li les articulacions amb una pomada preparada per l'apotecari del poble i beneïda pel capellà, a petició seva, que mitigava força la sofrença i que va dur una certa pau a la casa. A mesura que, per a sorpresa de molts, anava creixent, patia sovint d'un mal de cap que la sumia en un estat depressiu que demacrava el seu semblant i la corcava per dins; llavors necessitava Déu. Els dies que els seu cos li donava una treva, hi creia.

La passejada, gairebé diària, discorria sempre pels mateixos camins. Només deixava de fer-la pel mal temps o per estar enllitada i, tot sovint, coincidien les dues circumstàncies. Semblava com si la divinitat gaudís amb el seu patiment i sofrença.

Sa mare deixava de feinejar en el precís moment que escoltava com l'escanyolit cos de sa filla es removia entre els llençols, just en el moment de llevar-se. Repenjava les mans damunt del taulell de la cuina i, amb el cor encongit i tots els tendons del cos tibats i el cap cot, esperava que digués el bon dia mentre s'hi acostava per regalar-li un petó. Per la tremolor dels llavis sobre la pell de la galta, sabia si seria un bon dia o seria com qualsevol altre. Els

jorns en què la Magda aconseguia llevar-se sense ganes de plorar, la noia omplia la petita casa d'una alegria contagiosa i accontentava els semblants de son germà i sa mare. El pare acostumava a marxar ben d'hora al defora per no sentir els probables planys i plors continguts de sa filla. Ella, conscient del malestar anímic que provocaven en el seu progenitor els sovintejats plors nocturns, acostumava a posar-se el coixí a la cara per amortir el crit de patiment. Sabia que el seu lament estava afectant l'estima entre ells i entenia que era la causa de la perenne tristesa materna i de la previsible fallida familiar.

Per poc que el seu desnerit i afeblit cos pogués, sortia a caminar. Sempre ho feia després de prendre les infusions que sa mare o ella mateixa es preparava, i d'untar-se cadascuna de les articulacions amb la pomada pudent feta a base de llard de porc i de plantes medicinals. Sempre es deia que feia la mateixa pudor que una botifarra untada amb farigola i no sabia si posar cara de gana o de fàstic.

Abans d'obrir la porta, la Sita li feia una abraçada suau, dolça, sense prémer els braços, com volent atrapar l'aire; llavors, sanglotava de ràbia per no poder agafar-la fort i prémer-la contra ella amb tota l'estimació que duia dins. El temor a fer-li mal l'havia condemnat a realitzar acaronejaments tremolosos i suaus. Un petó a la galta i una carícia trèmula substituïen totes les paraules que s'havien intentat dir, però que mai sortirien per cap de les dues boques. La Sita eixia al llindar de la porta i la veia allunyar-se lentament, carrer avall, per desaparèixer al primer tomb, on agafava el camí que menava al riu. No l'havia vist córrer mai. Sabia que no ho podia fer. Però tampoc es perdonaria no haver-ho vist si, qualsevol dia,

la deessa de la misericòrdia es compadia d'ella i la guaria. Al cap de poc d'estar sola a casa, es posava a resar i ho feia en silenci mentre netejava, feia els llits o preparava el dinar. Pregava a Déu que tingués pietat d'una criatura que només desitjava viure i fer-se estimar.

Al Martí, el petit de la casa, no li feia gaire cas. No pas per desídia, sinó perquè el seu cap l'ocupava la Magda, dia i nit. Aquest desafecte matern el compensava amb escreix el seu pare, que estava joiós amb un xicot que era tot energia, alegria i vitalitat. El cap de la casa evitava, tant com podia, veure sa filla. Entenia que l'havia d'alimentar i mantenir, tal com manava qualsevol manual de caritat humana, però allí acabava tota la seva responsabilitat. Creia fermament que la Magda era un càstig i que ell no havia fet res dolent per merèixer-lo. Per sort seva, tot el que li mancava a la pubilla de cal Siusplau, ho tenia el cabaler. O gairebé tot.

El veïns poc preguntaven per ella. Si mai se la trobaven per algun camí o carrer del poble, tot es reduïa a una salutació cordial i, amb prou feines, a un so gutural. Ella, en canvi, sempre regalava un somriure agraït d'orella a orella a qualsevol que se la creués per molt, poc o cap dolor que tingués. La gent del poble la tenia per una pobra criatura que va tenir prou forces per néixer, però minses per viure. Pocs eren els que s'aturaven a parlar-hi i, si mai ho feien, tan sols els sortien paraules de compassió i compungiment. Malgrat les ganes de demostrar que valia la pena el que desitjava dir, quan el dolor la castigava, les paraules li sortien amb dificultat, com si d'una mudesa mal curada es tractés. Ningú la tenia per una persona intel·ligent i, encara menys, instruïda, ans

al contrari. Menys sa mare. La Magda llegia tot el que li arribava a les seves mans proporcionat per la Sita, que se n'encarregà, des de bon principi, de la seva formació i educació. Estava convençuda que les oracions i les almoines que donava a l'església tindrien la recompensa celestial desitjada i sa filla es guariria; per això s'esforçava, dia rere dia, perquè el seu cervell tingués la vitalitat que el seu cos rebutjava a fi que, quan arribés el moment, pogués demostrar a aquell món que intentava amb totes les seves forces rebutjar-la que qui estava equivocada no era pas ella, sinó aquella colla de galifardeus que no veien més enllà de les seves ments estretes.

Poc va anar a l'escola, però això no representà cap retard. La mestra, una figaflor esprimatxada amb els cabells lànguids i malhumorada que rondava els cinquanta, argumentava que no podia estar per ella constantment quan el que realment volia era avorrir-la fins que deixés d'anar-hi, pressionada per uns quants prohoms del poble; i no va parar fins a aconseguir-ho. No suportava veure-la asseguda en aquell pupitre tota sola, amb els ulls clavats en ella i sol·licitant amb el semblant que volia aprendre i que estigués alguna estona per ella. Això la posava tensa i no podia sofrir la seva mirada. La Magda es passava les hores de classe llegint el que es duia de casa i escrivint tot el que li venia al cap. Li encantava escriure, era la seva gran evasió davant tot el negatiu que l'envoltava. La Florentina, la mestra, ni sabia què llegia ni què escrivia, ni li importava. Malgrat això, de cara enfora feia creure que no planyia esforços en aquella pobra criatura deixada de la mà de Déu, però que el poc enteniment la privava de qualsevol ensenyança. Els companys, igual que la mes-

tra, la relegaven a un oblit inconscient i continu; en el moment que el sentiment de nosa es feu insuportable, deixà d'anar-hi.

Son pare ni ho sabia; tampoc s'interessà mai per ella en cap aspecte. De fet, es pensava que sa filla no hi era tota, que li mancava un bull, malgrat que la seva dona intentava explicar-li que tot el que el seu cos no podia fer ho compensava la seva ment privilegiada. Ell dibuixava un lleu somriure sabent que l'amor d'una mare pot amagar i dissimular qualsevol cosa.

El dia que no es veia amb cor de fer la passejada, anava a l'església. S'asseia al darrer banc, al costat esquerre, i resava i llegia la Bíblia. Li agradava llegir la Bíblia. «Un llibre inspirat per Déu ha de valer la pena, sens dubte», es deia. Quan es notava cansada, alçava el cap i repasava amb la mirada els sants i les imatges que acollia el temple en els altars situats a les naus laterals. Mentre ho feia, recitava les seves vides en silenci. A casa, per exprés desig de la Sita, rebien la revista mensual juvenil *Vidas Ejemplares*. En tenia tots els números, fins i tot el primer, dedicat a la vida i les obres de sant Felip de Jesús, protomàrtir mexicà.

S'estremia en veure sant Sebastià dins la seva fornícula, mostrant el seu dolor i la seva mirada de súplica cap al cel. «Com va poder aguantar tant dolor amb totes aquelles sagetes clavades al seu tors?», es preguntava sovint; «coses de sants», determinava. Després pensava en sant Llorenç lligat en unes graelles i martiritzat pel foc; somreia lleument en el moment que li venia al cap la frase que va dir als seus torturadors: *Gireu-me, que ja estic fet d'aquesta banda...* «De ben segur que no

la va dir», pensava sacsejant el cap i somrient. Però la imatge que li tenia el cor robat era un petit quadre a l'oli que hi havia penjat al costat mateix del cancell. No es trobava a la vista dels feligresos perquè era darrere mateix de la porta d'entrada al temple. Pocs sabien que era donació d'una forana, casada amb un pagès adinerat del poble i enviudada jove. Sola i amb un patrimoni envejable, no va dur una vida espiritualment digna a ulls de l'Església, però sí carnalment profitosa. Va tenir la decència d'anar-se'n d'aquest món juntament amb els secrets d'alguns homes fluixos d'entreuix que es rebolcaven al seu llit i la tractaven de puta a la plaça de l'Església, davant de les seves dones. Abans de morir, va fer una donació molt generosa a l'església del poble amb la condició que es pengés el quadre a l'interior. El capellà, davant la disjuntiva de complir un jurament fet i la pressió dels feligresos perquè no posés el quadre al recinte sagrat, va optar per amagar-lo tant com va poder i agafar els diners.

La pintura era un mala còpia de l'original exhibida al museu del Prado, on es pot veure la Magdalena al desert en actitud de res, repenjada sobre un bagul i amb el vas dels perfums. De llarg, era la seva santa preferida i no tan sols perquè en duia el nom. Li semblava que tenia tot el que a ella li mancava: fortalesa física, personalitat, vitalitat i salut; però totes dues coincidien en la sofrença del més gran dels menyspreus: la ignorància. A la santa la repudiaren des de bon començament, a ella la ignoraven de forma conscient i volguda per irremeiable i, sobretot, per por. Por de la coneixença d'una noia que consideraven una desgràcia en tots els sentits i que volien lluny

de les seves vides, ja que veure-la significava recordar-los que també els podia passar.

A causa d'aquelles estades dins de l'església, la gent del poble la tenia per poc menys que una folla inofensiva. Al rector no li feia pas gaire gràcia que s'hi estés tanta estona. Temia que li espantés alguna feligresa que volgués fer alguna ofrena o, encara millor, alguna aportació en forma d'almoïna al santíssim. En un primer moment, la gratitud dels missers anava a parar a les butxaques de la seva sotana, amples i fondes; després, una part anava al calaix del taverner a compte del que devia pels gots de vi engolits i la resta, a una caixa ben amagada on guardava els estalvis.

Un d'aquests dies eclesials, el fort vent la privà de la seva passejada i anà directament a seure al darrer banc. El capellà, que estava acabant de comptar les poques pessetes de la bacina de missa primera, arrufà el nas en veure-la entrar i sortí del temple passant pel seu costat sense dir-li res mentre li clavava un esguard ple de mala bava. Al cap d'un parell d'hores, en tornar de la taverna, entrà al temple i la veié en la mateixa postura, amb un llibre a les mans i la mirada fixa a la pàgina. S'hi acostà i, intentant que per la seva boca sortissin bones paraules, volgué fer-li veure que aquella situació no era normal, que si volia resar una mica no hi havia cap problema pel fet que entrés a l'església a llegir, però que no feia cap falta estar-s'hi tantes hores, a la casa del Senyor. La Magda li digué que no hi havia millor lloc per llegir un llibre que la casa del seu autor per si de cas li sorgia algun dubte durant la lectura, i que no entenia el concepte de poc o molt referit al temps a la casa de Déu, on el que millor es podia copsar

era l'eternitat. El rector no sabia què dir... De fet, no havia entès res. La Magda callà un moment i el silenci omplí tota l'església, clavà la mirada als ulls arrugats de l'ensotanat i l'interrogà:

—Vostè també ho fa, no? —preguntà, sabent que ben just es llegia l'evangeli de cada diumenge.

El rostre del mossèn, vermell pel vi, s'encengué encara més. Després de la intel·ligent clatellada que acabava de rebre, va sortir rabent i, amb l'orgull ferit, la sotana arremangada i la ment ennuvolada pel vi, anà a veure la Sita. Li explicà, tens com una corda i recte com un tauló, el que li havia dit sa filla, posant-hi més pa que cansalada. Acabà la diatriba acusant-la d'haver-lo menystingut i, com a colofó, li manà que fes el favor de dir a la Magda que no anés tant per l'església.

Per si això no fos prou, després de respirar uns segons continuà reblant la conversa:

—Entenc que ta filla no és normal, però totes les criatures són de Déu i per això la perdono de tot cor en nom de Nostre Senyor.

Quan escoltà del rector aquelles darreres paraules, a la mare li tremolaren les mans. Sabia que el capellà no era exemple de res ni per a ningú. De fet, mai li havia fet cap visita ni s'havia interessat per l'estat de la Magda. Cap paraula de consol havia sortit de la seva boca tret que fos per remarcar que era una prova que Déu els havia enviat i que l'havien d'interpretar evangèlicament. La Sita alçà la mirada i, amb veu trèmula, li digué:

—Espero que vostè algun dia pugui ser tan normal com ma filla. I ara marxi, no sigui cas que oblidi que du sotana.

La incredulitat del que acabava d'escoltar l'emudí, i marxà amb la cua entre cames tot recordant que Déu castiga els que blasfemen. Per resposta rebé una cop de porta que li feu arronsar les espatlles, i blasfemà.

Les noies de la seva edat imitaven el mal fer dels seus pares: amabilitat falsa i ben lluny d'ella. No li preocupava. Tenia coll avall que, per molt cas que li fessin, alguns dies no podria ni tan sols seguir-les ni dues passes i menys tenir-hi una conversa fluida entre rialles mentre esmentaven, un cop i un altre, els nois que els agradaven a cau d'orella, en petits grups o a crits. Només la Joana s'hi apropava, de tant en tant, per fer-li un petó i preguntar-li com es trobava. Ella agraïa aquella preocupació amb un somriure acompanyat d'ulls plorosos, mentre balbucejava el molt gastat «sembla que una mica millor, gràcies».

Un dia, en el moment que la Joana tornava al ramat d'amigues, algunes li recriminaren, per enèsima vegada, que parlés tant amb la Magda.

—No veus que no hi és tota?, que li manca un bull? Algun dia et dirà qualsevol bajaranada o ves a saber si et farà alguna cosa més —comentava la Mercè, filla de l'apotecari.

—A mi em diuen els pares que sembla posseïda pel dimoni... —Ara qui parlava era la Paula, filla del propietari de la botiga de queviures.

Les altres assentien amb el cap i la Joana escoltava totes les raons de les seves amigues sense obrir boca.

—Mireu-la —els digué quan van callar, mentre estirava el braç dret per assenyalar-la. Totes es giraren cap on era la Magda, que caminava d'esquena a elles.— Us